

Varsinais-Suomen maakunnan yhteistyöryhmän ilmastovastuujaoston ja järjestöjaoston yhteinen kokous

Perjantaina 18.3.2022, Teams

Läsnä: Markku Alm (Varsinais-Suomen ELY-keskus), Nina Anttila (Varsinais-Suomen ELY-keskus), Liisa Harjula (Valonia), Pekka Heikkinen (Qvidja Kraft Ab), Eva Heiskanen (Helsingin yliopisto), Lauri Hyttinen (Maskun kunta), Antti Jyväkorpi (Vakka-Suomen Voima), Tuija Kailaste (Laitilan kaupunki), Jari Kuivanen (Turku Energia), Anna Laakkonen (Salon 4H-yhdistys ry), Lauri Lahoniitty (Turun yliopiston ylioppilaskunta), Aino Launto-Tiuttu (MTK Varsinais-Suomi), Salla-Maria Lauttamäki (Varsinais-Suomen liitto), Riikka Leskinen (Valonia), Maarit Kulmala (Turun Seudun Vanhustuki ry), Katariina Murto (Pidä Saaristo Siistinä ry), Nina Myllykoski (Varsinais-Suomen ELY-keskus), Mari Mäenpää (Pro Agria), Sari Niemelä (Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä), Harri Nurmi (Suomen Omakotiliiton Varsinais-Suomen piiri ry), Satu Paananen (Pro Agria), Tiina Perho (Loimaan kaupunki), Pia Poikonen (Varsin Hyvä ry), Samuli Ranta (Turun AMK), Minna Rautalin (Metsäkeskus), Heikki Saarento (Varsinais-Suomen liitto), Vilma Virtanen (Turun yliopiston ylioppilaskunta), Tero Siitonen (Länsi-Suomen kuljetusyrittäjät), Anu Tuovinen (Yrityssalo/Salon kaupunki), Petri Tähtinen (Kirjan Talo – Bokens Hus ry), Heidi Veck (Salon kaupunki), Risto Veivo (Turun kaupunki), Jutta Wirén (Varsinais-Suomen yrittäjät)

Puheenjohtajina toimivat Timo Metsä-Tokila (Varsinais-Suomen ELY-keskus) ja Tauno Linkoranta (Varsinais-Suomen Kylät ry).

MUISTIO

1. Kokouksen avaus

Ilmastovastuujaoston puheenjohtaja *Timo Metsä-Tokila* Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta ja järjestöjaoston puheenjohtaja *Tauno Linkoranta* Varsinais-Suomen Kylät ry:stä avasivat kokouksen ja toivottivat läsnäolijat tervetulleeksi.

2. Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Hyväksyttiin asialista.

3. Johdatus kokouksen teemaan jaostojen työn kautta

3.1. Varsinais-Suomen ilmastotiekartta johdattaa maakuntaa kohti hiilineutraaliutta

Ilmastovastuujaoston sihteeri, toimialapäällikkö *Riikka Leskinen* Valoniasta esitteli Varsinais-Suomen ilmastotiekarttaa ja sen näkökulmia asukkaisiin ja osallisuuteen liittyen.

Maakunnan tavoite on olla ilmastoneutraali vuonna 2035. Siirtymä vähähiiliseen yhteiskuntaan vaatii monenlaisia muutoksia, ja siirtymän tulee olla oikeudenmukainen. Vuosien 2005–2019 aikana päästöt ovat vähentyneet koko Suomessa 21 %, ja Varsinais-Suomessa 27 %, joten maakunnassa on onnistuttu keskimääräistä paremmin.

Alue- ja kuntatason ratkaisuilla voidaan vaikuttaa moniin päästölähteisiin. Varsinais-Suomen ilmastotiekartta käsittelee viittä sektoria: alue- ja yhdyskuntarakenne, energia, liikenne, maatalous ja rakentaminen. Vuoden 2022 aikana työ jatkuu maankäyttöön ja hiilen sidontaan liittyvien teemojen käsittelyllä. Tiekartta kannustaa kaikkia toimijoita tunnistamaan roolinsa, mahdollisuutensa ja vastuunsa ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

3.2. Järjestöyhteistyö hyvinvoinnin mahdollistajana

Järjestöjaoston puheenjohtaja, toiminnanjohtaja *Tauno Linkoranta* Varsinais-Suomen Kylät ry:stä esitteli Varsinais-Suomen järjestöyhteistyön taustaa ja tiekarttaa. Vuonna 2019 toimintansa aloittanut järjestöjaosto toimii aktiivisesti, ja erityisesti toiminta on painottunut jaoston kokousten väliseen työryhmätyöskentelyyn. Järjestöyhteistyössä tänä vuonna ajankohtainen teema on hyvinvointi ja sen edistäminen: toisaalta hyvinvointi yhdistyksissä ja järjestöissä, ja toisaalta järjestöjen rooli hyvinvoinnin rakentajana esimerkiksi kunnassa.

Järjestöjaoston varajäsen, kestävän kehityksen -työryhmän puheenjohtaja *Pia Poikonen* Varsin Hyvä ry:stä kertoi työryhmän työskentelystä. Kyseessä on monialainen joukko järjestötoimijoita, jotka pohtivat kestävyttä niin ekologisesta, kulttuurisesta kuin sosiaalisestakin näkökulmasta. Järjestöt voivat vaikuttaa mm. ilmastotyöhön monin eri tavoin esimerkiksi nuoriin ja lapsiin kohdistuvan kasvatustyön kautta ja oman toiminnan hiilijalanjälkeään tutkimalla, mutta myös sellaisissa teemoissa kuin turvallisuus, liikkuminen ja luontohyvinvointi. Ryhmä haluaa olla mukana viemässä mm. ilmastomuutokseen liittyvää tietoa eteenpäin kentälle.

4. Kansalaisyhteiskunnan rooli uusien ratkaisujen valtavirtaistamisessa

Professori *Eva Heiskanen* Helsingin yliopiston kuluttajatutkimuskeskuksesta puhui kansalaisyhteiskunnan roolista uudenlaisten ratkaisujen valtavirtaistamisessa. Kansalaisyhteiskunnan merkitys ongelmien esiin nostamisessa, uusien ratkaisujen keksimisessä ja varhaisen vaiheen kokeiluissa on merkittävä. Tällaisia kansalaisyhteiskunnasta nousseita kokeiluja ovat mm. niin kutsutut passiivitalot, aurinkosähkö, luomutuotanto, tuulivoima, kierrätys ja monenlaiset jakamistalouden muodot. Kansalaiset kehittävät ratkaisuja ennen kuin ne ovat kaupallisesti kannattavia.

Valtavirtaistumiseen vaikuttavat monenlaiset asiat. Onnistutaanko tuote tai palvelu tarinallistamaan (antamaan sille merkitys) ja voiko tarina muuttua tilanteen mukaan? Tavoitetaanko potentiaaliset omaksujat hyvin, ts. saadaanko kriittinen massa liikkeelle? Tapahtuuko laajemmassa yhteiskuntajärjestelmässä tuotetta tukevia tai estäviä kriisejä? Miten rinnalla kehittyvä teknologia tukee tai estää valtavirtaistumista? Valtavirtaistumisen

näkökulmasta erityisen tärkeää on, että kansalaisyhteiskunnan mukaan tulo kehittämistyöhön on helppoa eikä siihen liity pelkoa velvollisuuksista – on mahdollista kokeilla!

Tällä hetkellä kansalaisyhteiskunnan roolia tukevia asioita on nähtävissä useita. Tällaisia ovat muun muassa nuorten aktiivisuus eri teemoissa, vanhempien aktivoituminen ja halu tehdä asioita itse, ja mahdollisuus ottaa kantaa poliittiseen toimintaan eri viestintäkanavien kautta. Vastavoimana suurille kehityskuluille esimerkiksi paikallisuus on vahvistunut, ja näkyy muun muassa ruokatuotannossa ja ruokapiireissä.

Alustuksen jälkeen käytiin lyhyt keskustelu pienryhmissä kolmesta kysymyksestä ja esiin nostettiin mm. seuraavia näkökulmia:

4.1. Miten ilmastonmuutoksesta käytävä keskustelu näkyy sinun organisaatiossasi?

Ilmastonmuutos on yksi organisaatioiden ykkösaiheista palvelujen ja tuotteiden tuotannossa sekä oman toiminnan kehittämisessä. Halutaan tietää, millä keinoin asioihin voidaan itse vaikuttaa ja tarjota ratkaisuja kaikilla eri tasoilla. Osa toimijoista saa aiheeseen liittyen myös paljon kysymyksiä asiakkailtaan. Keskustelu koetaan ajoittain tunnepitoiseksi ja pohdituttaa, miten se vaikuttaa päätöksiin.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on synnyttänyt paljon puhetta huoltovarmuudesta. Miten huolehditaan siitä, että ilmastotyö jatkuu samalla kun huoltovarmuudesta huolehditaan? Vaikuttaako tilanne siihen, että hajautetun energian tuotanto lisääntyy? Kansalaistoiminnasta energiayhteisöihin?

Osa on pohtinut ilmastonmuutoksen ”ilmiöittämistä”, eli sitä, miten muutos voitaisiin tuoda konkreettisesti ihmisten arkeen vaikkapa ravintolapäivän tai kirppispäivän kaltaisten keinojen avulla.

4.2. Mitä organisaatiosi tarvitsisi, että se voisi toimia nykyistä enemmän / aktiivisemmin ilmastotyössä? (Koetko sen tarpeelliseksi?)

Keskustelijat kokivat, että tarvitaan lisää tietoa siitä, miten eri toimet vaikuttavat päästöihin. Tarvitaan rohkeutta, puolueetonta ja laaja-alaista tutkimustietoa – ja sitä, että tutkittuihin faktoihin uskotaan.

Tarvitaan myös rahoitusta ja henkilöresursseja. Mutta ennen kaikkea tarvitaan osaamista ja osaajia asioiden edistämiseen, esimerkiksi rahoituksen hakuun. Yhdistyksillä ei välttämättä ole rahaa tehdä investointeja eikä osaamista tehdä apurahahakemuksia.

4.3. Mitä tarvittaisiin, että kansalaistoimijoiden (ihmisten, yhdistysten, järjestöjen) potentiaali voitaisiin hyödyntää ilmastotyössä paremmin, ideoita levitettäisiin ja otettaisiin paremmin käyttöön?

Tarvitaan aitoa yhteistyötä toimijoiden välillä. Keinoja voi olla mm. osallistava budjetointi, yhdistysten hyödyntäminen asukkaiden ja kunnan välillä, yhteishankinnat,

infotilaisuuksien järjestäminen, ihmisten kohtaaminen kasvokkain (ei vain sosiaalisessa mediassa). Olisi tärkeää löytää yhteinen tarve ja tavoite.

Kansalaistoimijoiden roolin näkeminen osakkaana, ratkaisijana on oleellista – ei vain hyödyntäjänä tai tuotteen ostajana. Tarvitaan monenlaisia tekemisen mahdollisuuksia, aktiivisuus on toimivin lääke esimerkiksi nuorten kokemaan ilmastoahdistukseen.

5. Keskustelun yhteenveto ja jatkoaskeleet

Todettiin, että hyvää maaperää jaostojen välisen yhteistyön kehittämiseksi on paljon ja nyt käyty keskustelu oli tärkeä avaus siihen, miten kansalaisyhteiskunta voi olla Varsinais-Suomessa aktiivisemmin mukana ilmastokeskustelussa. Yhdistystoiminnassa on tapahtumassa murros ja ihmiset haluavat vaikuttaa. Ilmastotyö tarvitsee kansalaisia mukaan.

Pidetään syksymmällä seuraava yhteinen keskustelu, sitä ennen puheenjohtajisto pitää valmistelukeskustelun.

6. Tiedoksi tuotavat asiat

Ei tiedoksi tuotavia asioita.

7. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 11:05.